

Lp. 43/a		3. Miejscowość
WEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU	WŁĄCZONO DO WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI
1. Nazwa	2. Czas powstania	
Willa Frankówka	przed 1934	Józefów
7. Fotografia z opisem wskazującym na orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym		4. Adres
Widok od strony wschodniej z zatoki ulicy Wyszyńskiego. Fot. 2025		Wyszyńskiego 2 05-420 Józefów obr. 42 działka 70/7
		5. Przynależność administracyjna
		województwo mazowieckie powiat otwocki gmina Józefów
		6. Formy ochrony
		A-1468 WEZ 2011

Lp. 43/b

8. Historia, opis i wartości

Willa Frankówka i jej obecne otoczenie to część Kolonii Frankówki. Księgę Hipoteczną pod tą nazwą założono w 1898 roku dla obszaru wydzielonego z majątku Świdry Małe, obejmującego teren ścisłego centrum Józefowa w sąsiedztwie przystanku kolejowego. Apolonia Płodowska, zapewne z późniejszym mężem Franciszkiem Szczerwskim, kupiła ziemię 4 lata wcześniej, a już po 10 latach sprzedała. Kolejni właściciele to Icek Klejn, Małka i Józef Lewinsonowie oraz Dawid Openheim. W 1911 kolonię kupił Nusyn Vodka. Podzielił ją na dwie części. Połowę – tę, na której do dziś stoi drewniana willa, sprzedał w 1912 roku braciom Ickowi i Eljaszowi Hopengartenom. Drugą część, przylegającą do ulicy Piłsudskiego, nabyła w 1917 roku Szajna Bajla Wertman i jej mąż Pinkus. Prawdopodobnie to bracia Hopengartenowie, córka Eliasza Gitla i jej mąż Henoch Blumenkranc wybudowali willę. Funkcjonowała jako pensjonat, prasa identyfikuje miejsce w 1931 roku w ogłoszeniu Hildesheimowej. W 1939 r. willę zasiedliły córki stróża Piotra Duszyńskiego z dziećmi, po wojnie zmieniali się lokatorzy, domem administrował Mieczysław Hejnik, od lat 50. podlegał kwaterunkowi. Kolonię Frankówkę na podstawie postanowienia Sądu przepisano w 1959 roku na Skarb Państwa, w roku 1996 stała się własnością Miasta Józefowa. W 2014 roku ostatni zachowany budynek kolonii – Willę Frankówkę opuścili lokatorzy. Jako wartościowy historycznie i architektonicznie obiekt została wpisana w rejestr zabytków w roku 2018. Po rewitalizacji pełni funkcję Domu Nauki i Sztuki, części Miejskiego Ośrodka Kultury.

Budynek o powierzchni użytkowej ponad 300 metrów kwadratowych postawiono w konstrukcji szkieletowej jako parterowy, z wysokim poddaszem, przykryty dwuspadowym dachem. Bryłę wzbogacono ryzalitem w południowej ścianie, trzema piętrowymi werandami i wejściowym gankiem od północnej strony. Elewację z profilowanych desek układanych naprzemiennie urozmaicono listwami wokół okien, narożnikami i okiennicami. Dekorację stanowią zakończenia pionowego szalunku i geometryczny fryz pomiędzy słupami konstrukcji werand. Szczyty dachów wypełniono prostą wycinanką floralną z listewkową kratką w tle, a dolne krawędzie dachów zakończono wyrżniętym w deseczkach gzymsem, sprawiającym wrażenie wiszących sopli lodu.

Budynek opisano dokładnie w białej karcie zabytku, podobnie jak jego wartości naukowe i artystyczne. Historyczna wartość wiąże się z właścicielami i użytkownikami budynku, który jest ostatnim z pięciu domów należących do kolonii Frankówki, miejsca, które stanowiło w latach 30. XX w. centrum rozrykowo-wypoczynkowe. Dom jest śladem aktywności środowiska warszawskich Żydów i ich inwestycji w rozwój lotniska na linii otwockiej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Źródła: Księga hipieczna Kolonia Frankówka, Sąd w Otwocku; prasa warszawska; Plany Józefa Bema, Wyd. Geodezji i Kartogr. Starostwo Powiatowe w Otwocku; L. Głazewska-Dańko *Willa Frankówka. Dom dla wielu*, wyd Miejski Ośrodek Kultury w Józefowie 2025

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Lidia Głazewska-Dańko

4 czerwca 2025

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków